

مستندات قرآنی و روایی آثار ایمان در بیانات مقام معظم رهبری

زهرا ترکان^۱

چکیده

ایمان گام اول ورود به مسیر بندگی و مسلمانی است. باور قلبی است که به زندگی انسان جهت می‌دهد و در چگونگی زیستن او نقش مهمی دارد. مؤمنان به میزان درجه ایمانشان از آثار ایمان برخوردار می‌شوند، آثار ایمان به توحید، نبوت و معاد علاوه بر تأثیر بر نفس آدمی، در اعمال مؤمنان نیز نمایان می‌شود. انسان همواره در زندگی با مشکلات زیادی مواجه است، مسلماً روی آوردن به ایمان به خداوند و به کارگیری نکات موجود در قرآن و احادیث برای رهایی از مشکلات نقش مؤثری خواهد داشت. عدم اطلاع نسل جوان و عموم مردم از شخصیت قرآنی و ویژگی‌های رویکرد تفسیری مقام معظم رهبری باعث شده که محقق در این پژوهش به مستندسازی آثار ایمان در سیر بیانات ایشان در طول سالیان مختلف بپردازد. در این پژوهش که به صورت توصیفی انجام شده به بیان آثار فردی و اجتماعی ایمان پرداخته شده است. موارد هدایت و پشتیبانی الهی، عمل صالح، برتری و عزت از عوامل فردی را مورد بررسی قرار داده است و عوامل پیروزی و جهاد، وحدت، خلافت و حکومت الهی را به عنوان موارد اجتماعی آثار ایمان بیان کرده است.

کلیدواژگان: ایمان، آیت‌الله خامنه‌ای، مستندات قرآنی و روایی

۱. حوزه فاطمه معصومه رهنان (علیه‌السلام)، trkanzhra.5@gmail.com.

ایمان، گرایش قلبی به موجودی برتر، آفریدگاری توانا و اعتقاد به سفیران هدایت بشر و زندگی دیگر پس از این دنیا است. انسان مؤمن با تمام وجود به خداوند ایمان داشته و در برابر دستورات پروردگار تسلیم خواهد بود. او این حقیقت را پذیرفته که زندگی در دنیا، پوچ و بی‌هدف نیست و انسان برای نابودشدن به وجود نیامده؛ بلکه هدف خلقتش تکامل نفسانی و انتقال به جهان دیگر است. مؤمن با چنین باور و برداشتی از جهان، نسبت به اخلاق، گفتار و کردارش بی‌تفاوت نخواهد بود.

در ضرورت پژوهش حاضر می‌توان گفت که نسل امروز نیازمند ارائه محتواهای مناسب از منظومه فکری و شخصیت قرآنی مقام معظم رهبری است. ولی عدم مواجهه صحیح به بیانات رهبر انقلاب و بسنده کردن به بیان تیتراهای کوتاه از اخبار دیدارهای ایشان، همواره به‌عنوان یک آسیب شناخته می‌شود. محقق در رویکرد موضوعی با تدبیر در بیانات رهبر انقلاب و پرهیز از مواجهه سطحی و گزینشی درصدد است که آثار ایمان را از دیدگاه مقام معظم رهبری در دو حیطه آثار فردی و اجتماعی به روش توصیفی مورد بررسی قرار دهد. آثار فردی ایمان شامل هدایت و پشتیبانی الهی، عمل صالح، برتری و عزت است و آثار اجتماعی از قبیل پیروزی و جهاد، وحدت، خلافت و حکومت الهی می‌باشد.

اهمیت ایمان در حوزه علوم دینی باعث شده تا مسائل مربوط به آن در کانون توجه علما در طول تاریخ قرار بگیرد که باعث پدیدآمدن نظرات مختلف در قالب مقالات و کتب متعدد گردیده است. اما؛ با جستجو در آثار مکتوب خواه کتاب یا مقالات، تألیف مستقلی از این جنبه موضوع با رویکرد به بیانات مقام معظم رهبری یافت نشد.

برخی از مرتبط‌ترین آثار با موضوع حاضر به شرح زیر است.

۱- در کتاب «ایمان و عمل صالح و نقش رسانه در تثبیت آن» تألیف حسین حسینی (۱۳۸۱) نویسنده در فصل اول به بیان علل انحراف و آثار پذیرش و عدم پذیرش توحید پرداخته است. در فصل دوم به بیان آثار پذیرش توحید و معاد پرداخته شده و آثار فردی و اجتماعی پذیرش توحید را در قالب مؤلفه‌هایی موردتوجه قرار داده است. از جمله امتیازات این کتاب بیان آثار فردی و اجتماعی ایمان با ذکر آیات مرتبط و ارائه تفاسیر و توضیحات درباره هر علت است. پژوهش حاضر نیز در صدد بیان آثار ایمان باتوجه به مستندات قرآنی و روایی در کلام مقام معظم رهبری می‌باشد.

۲- کتاب «ایمان و آثار سازنده آن» نوشته جعفر سبحانی (۱۳۸۴) نویسنده ایمان به خداوند حکیم را عامل سازنده‌ای می‌داند که در سرنوشت انسان نقش عظیمی ایفا می‌کند و انسان را به مجموعه‌ای از وظایف و تکالیف پایبند می‌نماید. این کتاب در دو بخش به مباحث دلایل توحید و آثار ایمان به خدا از دیدگاه قرآن پرداخته است. آثار ایمان به خداوند را تحت عناوین فردی و اجتماعی مورد بررسی قرار داده است. از جمله آثاری که در این کتاب بیان شده است، اخلاق در عمل در پرتو ایمان، جانباز و فداکاری در راه هدف، محبوبیت در دل مردم، اتحاد و انفاق و همبستگی، احساس مسئولیت، انضباط و نظم‌پذیری می‌باشد.

۳- محمد اخلاقی در پایان‌نامه «نقش ایمان در زندگی انسان از منظر قرآن و روایات» (۱۳۸۵) در چند فصل مباحثی را مطرح کرده است که شامل: بررسی حقیقت ایمان و رابطه آن با اسلام، علم و درجات و ارکان ایمان است. آثار ایمان را در غالب آثار فردی و اجتماعی موردتوجه قرار داده است. موارد آرامش، آسایش و سعادت، آمرزش گناهان، اطاعت و رضایت خداوند، ایجاد محبت، مصونیت از فساد و معصیت، عدم تجاوز به حقوق دیگران، ترک گناه و عدم تکرار آن، بینش و بصیرت و هدایت را از آثار فردی ایمان دانسته است و آثار اجتماعی ایمان را شامل مسئولیت‌پذیری، توان مبارزه و جهاد، صلح جهانی و نظم اجتماعی، امنیت، ارتباطات صحیح انسانی و معنوی بیان کرده است. همچنین محقق به بیان آفات و موانع ایمان نیز پرداخته است. برجستگی این اثر به ذکر مصادیق آثار ایمان در دو حیطه آثار فردی و اجتماعی، شرح و توضیح موارد آن پرداخته است.

۴- مقاله «بررسی آثار ایمان به وعده‌های الهی در زندگی فردی و اجتماعی» نوشته فاطمه مهدی‌پور و معصومه قنبرپور (۱۳۹۹) در این پژوهش ویژگی‌های ایمان‌آوردندگان به وعده‌های الهی و آثار فردی و اجتماعی ایمان به خداوند بر اساس آیات قرآن و روایات اسلامی بیان شده است. ایمان‌آوردندگان به وعده‌های الهی را دارای شرایطی از جمله صبوری، اهل تقوا، اهل خوف از عذاب الهی و اخلاص دانسته و آثار فردی ایمان به وعده‌های الهی را شامل: آرامش روحی و خوش‌بینی، امنیت داشتن در روز قیامت از ترس و اندوه، بهره‌مندی از نصرت الهی و بهره‌مندشدن از سلامت به‌خاطر صبر و بردباری ایشان در برابر سختی‌ها بیان کرده است. برای آثار اجتماعی اموری چون جانشین قراردادن مؤمنان در زمین، ایستادگی در مقابل استکبار، ایجاد وحدت در جامعه اسلامی، افزایش برکات در صحنه اجتماع و ایجاد امنیت در دنیا را موردتوجه قرار داده است.

۵- مقاله «آثار فردی و اجتماعی ایمان» مجتبی تهرانی (۱۳۸۷) نویسنده در پژوهش خود به بیان آثار ایمان پرداخته است، از جمله آثار فردی که مورد بررسی قرار داده است، شامل: لذت معنوی و انبساط روحی،

تغییر نگرش، آرامش روح، احساس عزت و غلبه است و آثار اجتماعی تحکیم وحدت، استقرار عدالت اجتماعی، مقابله با فساد و انحراف را مورد توجه قرار داده است.

۶- مقالاتی که به مستندسازی بیانات رهبری در موضوعات دیگر پرداخته اند: مستندسازی قرآنی جایگاه مقاومت در تمدن سازی در کلام رهبر معظم انقلاب (حسین محسنی ، زهرا سلیمان پور، ۱۳۹۹) بررسی مستندات قرآنی و روایی بیانات مقام معظم رهبری درباره تحقق عدالت سیاسی و اجتماعی (سید حسین جعفری نسب، ۱۴۰۰) مستندسازی قرآنی دیدگاه مقام معظم رهبری در مقابله با استکبار (علی آقا صفری ، میرز عزیز ————— ز امین ————— ی، ۱۴۰۰).

حال آنکه در بیانات مقام معظم رهبری مباحث عمیقی در رابطه با این جنبه از موضوع وجود دارد که مورد بی توجهی قرار گرفته محقق درصدد پاسخ به این پرسش است که مستندات قرآنی و روایی آثار ایمان در بیانات مقام معظم رهبری چیست؟

۱- مفهوم شناسی

۱-۱- ایمان در لغت

از ریشه «امن» بوده و در معانی متعددی از جمله تصدیق، امنیت، تسلیم و پذیرفتن به کاررفته است. ^۱ واژه ایمان از ریشه «أمن» گرفته شده است که به معنای آرامش و اطمینان قلب و نبود ترس است. اگر متعدی به «با و لام» باشد به معنای تصدیق کردن است. ^۲ زمانی که متعدی به ذات خود باشد به معنای اطمینان پیدا کردن است که در برابر ترسیدن است. ^۳ همچنین از واژه آمِن، به معنای آرامش خاطر و زوال دلهره گرفته شده است. ^۴ ایمان؛ یعنی تصدیق نمودن و مؤمن؛ یعنی تصدیق کننده و اصل آن از ماده «أمن» ضد خوف است. ^۵

۲-۱- ایمان در اصطلاح

۱. فراهیدی، العین، ج ۱، ص ۱۰۸.

۲. احمد بن فارس، معجم مقاییس اللغة، واژه «أمن»، ج ۱، ۱۳۳-۱۳۵.

۳. ابن منظور، لسان العرب، ج ۱۳، ص ۲۱.

۴. راغب اصفهانی، مفردات الفاظ قرآن، ص ۲۵.

۵. ابن منظور، لسان العرب، ج ۱۳، ص ۲۱.

تسلیم توأم با اطمینان خاطر را ایمان می‌گویند.^۱ علامه طباطبایی در تعریف ایمان می‌فرمایند: ایمان عبارت است از سکون و آرامش.^۲ در تعاریف دیگر آمده است که: ایمان یعنی باور یقینی و قطعی که با اعتراف و پذیرش دل همراه است و عمل انسان را به آن رهنمود می‌کند.^۳ ایمان اظهار خضوع و قبول شریعت و رسالت نبی اکرم (صلی‌الله علیه و اله و سلم) و اعتقاد و تصدیق قلبی نیز بیان شده است.^۴ ایمان را پایه‌ی عمل و حرکت انسان بیان کرده‌اند.^۵ ایمان اراده‌ای است که انسان بر قلب و روح خود حاکم می‌کند. امر قلبی است که جایگاهش با عواطف و احساسات انسان یکی است.^۶ همچنین حقیقت را با همه‌ی وجود پذیرفتن و در مقابل آن تسلیم‌شدن است.^۷

۲- آثار فردی ایمان

ایمان انسان را وادار می‌کند، تا در برابر دستورات الهی تسلیم باشد و در تمام ابعاد زندگی از رهنمودهای پیامبران پیروی کند. اگر ایمان واقعاً در دل انسان نفوذ کرده باشد، آثارش در رفتار و گفتار مؤمن نمایان خواهد شد.^۸ در قرآن و روایات دستاوردهای زیادی برای ایمان دینی بیان شده که می‌توان آن را در نگاهی کلی به آثار فردی و اجتماعی تقسیم کرد. موارد زیر از جمله آثار فردی ایمان می‌باشد:

۲-۱ - پشتیبانی الهی و هدایت

«وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ؛ قطعاً خداوند به کسانی که دین او را یاری می‌دهند یاری می‌رساند».^۹ خداوند در برابر نصرت و دفاع از آیینش به مؤمنان وعده داده است که آنان را یاری می‌کند، در قلب آنها نور ایمان در اراده آنان قدرت و در فکرشان آرامش می‌افکند. از سوی دیگر فرشتگان را به یاری‌شان می‌فرستد، حوادث طبیعی را به نفعشان تغییر می‌دهد و قلوب مردم را به مؤمنان متمایل می‌سازد.^{۱۰}

۱. قرشی، قاموس قرآن، ج ۱، ص ۱۲۴.

۲. طباطبایی، ج ۱۶، ص ۲۷۷.

۳. ابن عاشور، التحرير والتنوير، ج ۱، ص ۷۳.

۴. ابن منظور، لسان العرب، ج ۱، ص ۲۲۴.

۵. بیانات در درس گفتار قرآن کریم روز نوزدهم، ۱۸/۵/۱۳۹۱.

۶. بیانات در دیدار مداحان اهل بیت به مناسبت میلاد حضرت فاطمه زهرا (س)، ۱۴/۴/۱۳۸۶.

۷. بیانات در درس گفتار قرآن کریم روز نوزدهم، ۱۸/۵/۱۳۹۱.

۸. پرسمان، مقاله آثار ایمان، ۱۱/۸/۱۳۹۳.

۹. حج: ۴۰.

۱۰. مکارم شیرازی، تفسیر نمونه، ج ۴، ص ۴۴۹.

ایمان و غیرت دینی باشند.^۱ راز پیروزی مؤمنان در طول تاریخ اسلام همراهی ایمان با عمل صالح بوده است. عمل صالح در هر جا و هر میدانی یک معنا پیدا می‌کند. وقتی یک ملت مورد تهدید قرار می‌گیرد، عمل صالح این است که در مقابل تهدید دشمنان متجاوز ایستادگی کنند، از همه‌ی نیرو و استعداد خودشان بهره بگیرند، علم، عمل، ابتکار و شجاعت را با هم به کار بگیرند و در مقابل دشمن متجاوز بایستند. وقتی ایمان با عمل صالح همراه شد، انسان از خسران نجات پیدا می‌کند و ملت‌ها پیروز می‌شوند.^۲ «وَإِنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ»^۳ این پیروزی به واسطه ایمان به دست می‌آید. ایمان دینی، آن نیروی است که قادر است، همه‌ی مردم را بسیج کند و آنها را در صحنه نگه دارد و در آخر سختی‌ها را برای آنان هموار کند، هیچ ایمان دیگری این خصوصیت را ندارد.^۴

۲-۳- وحدت

وحدت یعنی تأکید بر اصول مشترک به طوری که باعث اتحاد دنیای اسلام گردد^۵ که دارای مراتبی است: پایین‌ترین مرتبه‌اش این است که جوامع و مذاهب اسلامی، علیه هم تعرض نکنند و به یکدیگر ضربه نزنند، مرتبه بالاتر این است که دنیای اسلام در مقابل دشمن مشترک دست‌به‌دست هم بدهند، اتحاد واقعی و کافی داشته باشند و از یکدیگر دفاع کنند. زیرا کشورهای اسلامی از لحاظ علمی، ثروت، امنیت، قدرت سیاسی در یک سطح نیستند به واسطه اتحادشان می‌توانند به یکدیگر کمک کنند. مرحله‌ی بالاتر هم این است که همه‌ی دنیای اسلام در جهت رسیدن به تمدن نوین اسلامی متحد بشوند.^۶

قرآن امت اسلامی را در چهارچوب «أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ»^۷ معرفی می‌کند. اراده‌ی وحدت، متعلق به مؤمنین است، فریاد اتحاد و اجتماع مسلمین از حنجره‌های بااخلاص و باایمان بلند می‌شود.^۸ انسان مؤمن خود را وابسته به امت واحد و بزرگ اسلام می‌داند. عظمت و خوشبختی امت را سعادت خویش می‌شمارد و ضعف آن را ذلت خود محسوب می‌کند. افراد امت را همانند اعضای پیکر خویش می‌شناسد و از

۱. بیانات در دیدار مردم قم، ۱۳۹۸/۱۰/۱۸.

۲. بیانات در مراسم مشترک دانشجویان دانشگاه‌های افسری ارتش، ۱۳۸۳/۷/۲۲.

۳. صافات: ۱۷۳

۴. بیانات در دیدار اعضای ستاد بزرگداشت ۹ دی، ۱۳۹۰/۹/۲۱.

۵. خراسانی محمد واعظزاده میرآقایی سید جلال، الواحده الاسلامیه عناصرها و موانعها، ص ۲۵.

۶. بیانات در دیدار مسئولان نظام و مهمانان کنفرانس وحدت اسلامی، ۱۳۹۸/۸/۲۴.

۷. فتح: ۲۹

۸. بیانات در مراسم هفدهمین سالگرد رحلت امام خمینی، ۱۳۸۵/۳/۱۴.

آسایش و خوشی آنان لذت می‌برد. ^۱ همان گونه که خداوند فرموده: «يَدَالِلُهُ مَعَ الْجَمَاعَةِ» ^۲ یعنی اگر مردم جامعه بتوانند وجوه مشترک را بر وجوه اختلاف و افتراق غلبه دهند و عواطف و رفتار و ایمان و احساسات خود را بر اساس وحدت کلمه تنظیم کنند، موفقیت و پیروزی نصیب آن جمع خواهد شد. ^۳

قرآن به نعمت بزرگ اتحاد و برادری اشاره کرده. «وَ اعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا؛ همگی به ریسمان خدا قرآن و اهل بیت (علیهم السلام) چنگ زنید، و پراکنده و گروه گروه نشوید. نعمت خدا را بر خود یاد کنید آن گاه که پیش از بعثت پیامبر و نزول قرآن با یکدیگر دشمن بودید، پس میان دل‌های شما پیوند و الفت برقرار کرد، در نتیجه به رحمت و لطف او با هم برادر شدید». ^۴ منظور از «بِحَبْلِ اللَّهِ» هر گونه وسیله ارتباط با ذات پاک خداوند است، خواه این وسیله اسلام یا قرآن، پیامبر و اهل بیت باشد. ^۵ «فَإِنَّ جَمَاعَةً فِيمَا تَكْرَهُونَ مِنَ الْحَقِّ خَيْرٌ مِنْ فُرْقَةٍ فِيمَا تُحِبُّونَ مِنَ الْبَاطِلِ، وَإِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ لَمْ يُعْطِ أَحَدًا بِفُرْقَةٍ خَيْرًا مِمَّنْ مَضَىٰ وَ لَا مِمَّنْ بَقِيَ؛ خیر در جماعت است از چند گانگی در دین حذر کنید، که همبستگی و وحدت در راه حق گر چه کراهت داشته باشید از پراکندگی در راه باطل گر چه موردعلاقه شما باشد بهتر است، زیرا خداوند سبحان نه به گذشتگان و نه آیندگان، چیزی را به تفرقه عطا نفرموده است». ^۶

۳-۳- خلافت و حکومت الهی

کسانی که دو خصوصیت را در خود به وجود آوردند، خدای متعال زمام هدایت مجموعه‌های انسانی را به آنها می‌سپارد. آن دو خصوصیت یکی ایمان و یقین به آیات الهی و دیگری صبر و استقامت و شکیبایی است. ^۷ «وَ جَعَلْنَا مِنْهُمْ أُمَمَةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا وَ كَانُوا بِآيَاتِنَا يُوْقِنُونَ». ^۸ یقین همان ایمان آگاهانه

۱. پرسمان، آثار ایمان، ۱۳۹۳/۸/۱۱.

۲. نهج البلاغه خطبه: ۱۲۷

۳. بیانات در اجتماع بزرگ مردم شهرستان تربت جام، ۱۳۷۸/۶/۹.

۴. آل عمران: ۱۰۳

۵. مکارم شیرازی، نمونه، ج ۱، ص ۳۱۶.

۶. نهج البلاغه خطبه: ۱۷۶

۷. بیانات در مراسم چهاردهمین سالگرد رحلت امام خمینی، ۱۳۸۲/۳/۱۴.

۸. سجده: ۲۴

است که وسوسه نمیتواند آن را در دل انسان سست کند و صبر خصوصیتی است، که به یک انسان بزرگ این امکان را میدهد، به هنگام مواجهه با مشکلات اهدافش را فراموش نکند.^۱

از جمله وعده‌های الهی است که هر قوم و ملتی که ایمان داشته و عمل صالح را با آن همراه کند، خلیفه خدا در زمین خواهد شد و قدرت را در زمین در دست خواهد گرفت.^۲ «وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَ لِيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَ لِيُذِلَّ لَهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا»^۳. خداوند به مؤمنان صالح وعده می‌دهد که برای آنان جامعه‌ای صالح مخصوص خودشان درست می‌کند و زمین را در اختیارشان قرار می‌دهد، دینشان را در زمین چیره و برتر می‌سازد. امنیت را جایگزین ترسشان می‌کند تا فقط پروردگار را عبادت کنند.^۴

نتیجه‌گیری

ایمان باور قلبی است که به زندگی انسان جهت می‌دهد و در چگونه زیستن او نقش مهمی دارد. انسان همواره در زندگی با مشکلات زیادی مواجه هست، مسلماً روی آوردن به ایمان به خداوند و باورهای دینی برای رهایی از مشکلات نقش مؤثری خواهد داشت. اولین گام در فهم بیانات رهبر انقلاب، مطالعه‌ی اصل بیانات ایشان است، ولی غالباً در مراجعه به بیانات رهبری به تیتراهای کوتاه از اخبار دیدارهای ایشان بسنده می‌شود و بسیاری از مسائل راهگشا که نشان دهنده هندسه فکری ایشان است را موردتوجه قرار نمی‌دهد. ازاین جهت در پژوهش مستندات قرآنی و روایی آثار ایمان در بیانات رهبری در دو حیطه آثار فردی و اجتماعی مورد بررسی قرار گرفته است.

آثار فردی ایمان شامل پشتیبانی الهی و هدایت، برتری و عزت، عمل صالح می‌باشد. پشتیبانی الهی و هدایت در مورد مؤمنین به صورت: سکینه و آرامش قلب، اعطای فرقان، نزول برکات آسمان و زمین، امداد رسانی فرشتگان جلوه می‌کند. در جهان بینی مادی عامل پیروزی و برتری سلاح و تجهیزات است، ولی در بینش الهی عامل برتری ایمان، عقاید صحیح و تفکر سالم است. در سایه‌ی ایمان، می‌توان بر همه جهان غالب شد، زیرا ایمان موجب علو و برتری مؤمنان است. عمل صالح نشانه وجود ایمان در دل و عامل

۱. بیانات در مراسم چهاردهمین سالگرد رحلت امام خمینی، ۱۴/۳/۱۳۸۲.

۲. بیانات در خطبه‌های نماز جمعه، ۱۳۷۷/۱۰/۴.

۳. نور: ۵۵

۴. خبرگزاری مهر، راه‌های رستگاری انسان به تعبیر قرآن مجید، ۱۳۹۵/۱۱/۲۱

درخشش آن در زندگی است. به مؤمن دارای عمل صالح وعده های نیک بسیاری داده شده است از جمله فلاح و رستگاری در دنیا و آخرت.

موارد آثار اجتماعی ایمان شامل جهاد و پیروزی، وحدت، خلافت و حکومت الهی است. ایمان میل به جهاد را در انسان زنده نگه می دارد. خداوند در قرآن وعده داده است که پیروزی متعلق به مؤمن مجاهد است، در پاداش مجاهدت در راه خدا از روی ایمان و اعتقاد دینی بهشت و درجات عالی قرار داده شده است. اراده ی وحدت، متعلق به مؤمنین است، فریاد اتحاد و اجتماع مسلمین از حنجره های باخلاص و باایمان بلند می شود. از جمله وعده های الهی است که هر قوم و ملتی که ایمان داشته و عمل صالح را با آن همراه کند، خلیفه خدا در زمین خواهد شد و قدرت را در زمین در دست خواهد گرفت.

فهرست منابع

*قرآن؛ ترجمه حسین انصاریان

*نهج البلاغه؛ ترجمه محمد دشتی

منابع فارسی

- ۱_ طباطبایی تبریزی سید محمدحسین، **تفسیر المیزان**، ترجمه سید محمدباقر موسوی همدانی، قم، اسلامی، ۱۳۷۳ ه. ش.
- ۲_ قرائتی محسن، **تفسیر نور**، مؤسسه در راه حق وزارت فرهنگ و ارشاد، ۱۰ جلد، ۱۳۷۴ ه. ش.
- ۳_ قرشی سید علی اکبر، **قاموس قرآن**، ج ۱، ص ۱۲۴، دارالکتب الاسلامیه، چاپ ششم، ۱۳۷۱ ش
- ۴_ مکارم شیرازی ناصر، **تفسیر نمونه**، قم، دارالکتب الاسلامیه، ۲۷ جلد، ۱۴ هجری.

منابع عربی

- ۵_ ابن عاشور محمد بن طاهر، **التحریر والتنویر**، بیروت، التاریخ العربی، ۳۰ جلد، ۱۴۲۰ ه. ش.
- ۶_ ابن منظور محمد بن مکرم، **لسان العرب**، بیروت، دار صادر، ۱۵ جلد، ۱۴۱۴ ق.
- ۷_ احمد بن فارس ابو الحسین، **معجم مقاییس اللغة**، قم، مکتب العلم الاسلامی، ۶ جلد، ۱۴۰۴ ق.
- ۸_ خراسانی محمد واعظزاده میرآقای سید جلال، **الواحد الاسلامیه عناصرها و موانعها**، تهران، مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، ۱۳۷۹.

۹_ راغب اصفهانی حسین بن محمد، مفردات الفاظ قرآن، دمشق، دارالقلم، ۱۴۱۶ق = ۱۹۹۶م = ۱۳۷۴.

۱۰_ فراهیدی خلیل ابن احمد، العین، قم، دارالهجره، ۹ جلد، ۱۴۰۹ق .

۱۱_ مجلسی محمدباقر، بحارالانوار، بیروت، الوفاء، ۱۴۰۳ ه ق.

۱۲_ محمدی ری شهری محمد، میزان الحکمه، قم، دارالحديث، ۱۴ جلد، چاپ هفتم، ۱۳۸۶

سایت

۱۳_ اندیشه قم (مرکز مطالعات و پاسخگویی به شبهات حوزه علمیه قم)، عمل صالح در قرآن، آیت الله جعفر سبحانی - با تلخیص از منشور جاوید، ج ۳، ص ۳۱۵.

۱۴_ خبرگزاری مهر، راههای رستگاری انسان به تعبیر قرآن مجید، ۲۱/۱۲/۱۳۹۵.

۱۵_ سایت khamenei.ir.

۱۶_ سایت پرسمان، آثار ایمان، ۱۳۹۳/۸/۱۱.